

УПОВНОВАЖЕНИЙ

Верховної Ради України з прав людини

вул. Інститутська, 21/8, м. Київ, 01008, тел. (044) 298-70-33, E-mail: hotline@ombudsman.gov.ua

**Міністерство соціальної політики
України**

**Національна соціальна сервісна
служба України**

**Київська міська військова
адміністрація**

Київська міська рада

**Міністерство охорони здоров'я
України (до відома)**

ПОДАННЯ

Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини

*(згідно з частиною третьою статті 15 Закону України
«Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини»)*

Згідно зі статтею 101 Конституції України Уповноважений Верховної Ради України з прав людини (далі – Уповноважений) здійснює парламентський контроль за додержанням конституційних прав і свобод людини і громадянина.

На підставі статей 1, 19¹ Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини» під час виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, працівниками Секретаріату Уповноваженого виявлено порушення прав людини у діяльності Пуща-Водицького психоневрологічного інтернату (далі – заклад, інтернат, ПНІ).

Статтею 5 Загальної декларації прав людини, статтею 3 Декларації про захист усіх осіб від катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання, статтею 7 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права, статтею 2 Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання, статтею 28 Конституції України

визначено, що ніхто не повинен зазнавати тортур або жорстокого, нелюдського або такого, що принижує його гідність, поводження і покарання.

Передбачено, що жодні виключні обставини, якими б вони не були, стан війни чи загроза війни, внутрішня політична нестабільність чи будь-який інший надзвичайний стан не можуть бути виправданням катувань чи інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання, а також погіршення умов перебування підопічних в інтернатних закладах.

Усупереч наведеним вимогам законодавства під час відвідування інтернату групою НППМ 26.06.2024 виявлено порушення прав людини та суттєві недоліки у діяльності закладу, що потребує вжиття невідкладних заходів реагування щодо усунення виявлених порушень та недоліків, причин та умов, що їм сприяють, притягнення винних осіб до відповідальності. Детальний опис виявлених порушень наведено у звіті (додається).

Так, у порушення пункту 2.16 розділу III Правил пожежної безпеки в Україні, затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України від 30.12.2014 № 1417, на окремих вікнах житлових кімнат підопічних та вікнах санітарно-гігієнічних кімнат наявні нерозпашні ґрати, що може становити небезпеку для збереження життя підопічних у разі виникнення надзвичайної ситуації.

У порушення вимог статті 10 Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання до посадових інструкцій персоналу не включено пункт про заборону катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання.

У ПНІ порушуються вимоги пунктів 34, 37 Типового положення про психоневрологічний інтернат, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 № 957 (далі – Типове положення), а саме в закладі застосовується обмеження для підопічних, яких неофіційно відокремили до «закритого відділення». Так, підопічні «закритого відділення» під час перебування на вулиці зачиняються персоналом у відгородженій парканом окремій території та знаходяться там під постійним наглядом санітарів. Таке ставлення до підопічних даного відділення свідчить про протиправні обмеження та відношення, що принижує гідність підопічних.

У порушення вимог Державних будівельних норм України В.2.2-18:2007 «Будинки і споруди. Заклади соціального захисту населення» площа одну особу в житлових кімнат складає менше 8 м².

Окрім того, житлові кімнати ліжкових хворих підопічних не обладнані кнопками виклику персоналу для цілодобового контакту з персоналом. У разі виникнення потреби в екстреній медичній допомозі, у ліжкових хворих підопічних виникає проблема у швидкому та своєчасному зверненні за допомогою до медичних працівників.

У багатьох житлових кімнатах відсутні необхідні меблі, зокрема тумбочки приліжкові, стільці тверді, столи, а наявні меблі застаріли та потребують

оновлення, що не відповідає розділу VI Мінімальних норм забезпечення предметами, матеріалами та інвентарем громадян похилого віку, осіб з інвалідністю та дітей з інвалідністю в інтернатних установах та територіальних центрах соціального обслуговування (надання соціальних послуг) системи соціального захисту населення, затверджених наказом Міністерства соціальної політики України від 19.08.2015 № 857 (далі – Мінімальні норми).

Закладом не забезпечено належного питного режиму, а саме не всі ліжкові хворі мають безперешкодний доступ до води. При цьому, урахувавши відсутність у кімнатах кнопки виклику персоналу, доступ до питної води особливо ускладнений у нічний час. Окрім того, в житлових кімнатах відсутні графини та стакани для питної води, що порушує вимоги розділу VI Мінімальних норм.

У порушення Державних санітарних норм та правил «Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною», затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 12.05.2010 № 400, у закладі відсутній протокол дослідження якості питної води, яка видобувається зі свердловини на території ПНІ та використовується для приготування їжі.

У порушення пункту 6.2.3.4 ДБН В.2.2-18:2007 «Заклади соціального захисту населення», при вході до їдальні не облаштовано умивальників.

У порушення санітарно-гігієнічних вимог, приміщення харчоблоку та їдальні на час відвідування знаходились в неналежному санітарному стані, а саме була наявна велика кількість комах, які можуть бути переносниками інфекційних хвороб.

Окрім зазначеного, в приміщенні харчоблоку не працює система штучної вентиляції, у зв'язку з чим, через високий рівень вологості повітря, на стелі утворюється пліснява.

У порушення статті 49 Закону України «Про основні засади та вимоги до безпеки та якості харчових продуктів» не забезпечено належних гігієнічних вимог до зберігання харчових продуктів.

Порушуючи пункт 1.13 розділу V Мінімальних норм, закладом не забезпечено використання медичної клейонки на ліжках ліжкових хворих підопічних.

Приміщення інтернату не пристосовані до потреб осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення, що не відповідає вимогам ДБН В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд», а саме: пандуси не обладнані поручнями з обох боків; коридори житлових приміщень не обладнані поручнями; верхні і нижні сходи не промарковані та не контрастують у відношенні до інших сходиночок сходового маршу і до горизонтальних площадок сходового маршу; зовнішні сходи до корпусу не мають поручнів з обох боків; вхідні двері до корпусу мають необладнані пороги.

У порушення пункту 34 розділу III Стандартів Європейського комітету з питань запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводження чи покарання (далі – Стандарти КЗК), у житлових кімнатах

відсутні ширми, що порушує право осіб на приватність під час здійснення індивідуальних гігієнічних процедур.

Окрім того, закладом, у порушення вимог Стандартів КЗК, не персоналізовано м'який інвентар та на вікнах санітарно-гігієнічної кімнати відсутнє непрозоре скло або непрозора плівка.

Під час спілкування з групою НПМ адміністрація ПНІ повідомила про проблему у взаємодії із закладами охорони здоров'я. Зі слів медичного персоналу інтернату, комунальні заклади охорони здоров'я відмовляють у наданні медичних послуг підопічним за кошти програми медичних гарантій підопічним, посилаючись на відсутність у них укладених декларацій із лікарем загальної практики – сімейним лікарем, відповідно до вимог постанови Кабінету Міністрів України від 22.12.2023 № 1394 «Деякі питання реалізації програми державних гарантій медичного обслуговування населення у 2024 році».

Всупереч наведеному, групою НПМ встановлено, що переважна більшість підопічних, які потребують медичної допомоги, мають укладені декларації про вибір лікаря, який надає первинну медичну допомогу, проте продовжують отримувати безпідставну відмову у доступі до належної медичної допомоги у комунальних закладах охорони здоров'я за направленнями лікуючих лікарів ПНІ або направленнями лікаря загальної практики – сімейної медицини.

У порушення вимог пункту 9 Типового положення, у закладі не проводиться огляд підопічних лікарсько-консультативною комісією за участю лікаря-психіатра з метою вирішення питань щодо доцільності їх подальшого перебування в інтернаті та необхідності встановлення чи припинення опіки або піклування над ними.

Закладом не дотримано вимог Інструкції по забезпеченню гематологічного контролю при лікуванні лепонексом (клозапіном), затвердженої наказом Міністерства охорони здоров'я України від 08.08.1995 № 147, а саме: гематологічний контроль підопічним, які приймають клозапін, не здійснюється щомісячно.

Медична документація закладу (медичні картки пацієнтів, медичні журнали) ведеться у формі, що не відповідає вимогам наказу Міністерства охорони здоров'я України від 14.12.2012 № 110.

У підопічних відсутня будь-яка можливість задовольнити релігійні потреби, що порушує право людини та громадянина встановлене статтею 35 Конституції України.

На підставі викладеного, з метою усунення виявлених порушень прав і свобод людини і громадянина, а також беручи до уваги те, що:

відповідно до пункту 5 частини другої статті 11 Закону України «Про соціальні послуги», підпункту 3 пункту 5 Положення про Міністерство соціальної політики України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17.06.2015 № 423, Міністерство соціальної політики України здійснює державний контроль за додержанням вимог Закону України «Про соціальні послуги», вимог законодавства під час надання соціальної

підтримки, а також контролює діяльність відповідних структурних підрозділів місцевих держадміністрацій;

відповідно до підпункту 5 пункту 4 Положення про Національну соціальну сервісну службу України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 26.08.2020 № 783, пунктів 1, 2 Порядку здійснення державного контролю/моніторингу за дотриманням вимог законодавства під час надання соціальної підтримки, соціальних послуг та за дотриманням прав дітей, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06.10.2021 № 1035, Національна соціальна сервісна служба України здійснює контроль за дотриманням державних стандартів надання соціальних послуг, проводить моніторинг та оцінювання якості надання соціальних послуг, а також моніторинг дотримання надавачами соціальних послуг вимог законодавства під час надання соціальних послуг;

відповідно до пункту 10 частини першої статті 13, пункту 9 частини першої статті 16, статті 23 Закону України «Про місцеві державні адміністрації», а також частини третьої статті 13 Закону України «Про соціальні послуги» до відання обласних державних адміністрацій належить вирішення питань охорони прав, свобод і законних інтересів громадян на відповідній території, реалізація державної політики та здійснення заходів для забезпечення соціального захисту осіб, а також здійснення контролю за додержанням вимог законодавства;

відповідно до статті 17 Закону України «Про місцеве самоврядування» відносини органів місцевого самоврядування з підприємствами, установами та організаціями, що перебувають у комунальній власності відповідних територіальних громад, будуються на засадах їх підпорядкованості, підзвітності та підконтрольності органам місцевого самоврядування;

відповідно до статті 15 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» військові адміністрації на відповідній території здійснюють повноваження, зокрема із: управління закладами освіти, установами освіти, закладами охорони здоров'я, культури, фізичної культури і спорту, надавачами соціальних послуг, які належать територіальним громадам або передані їм, молодіжними, підлітковими закладами за місцем проживання; організації їх матеріально-технічного та фінансового забезпечення; організації надання ними послуг, у тому числі соціальних,

керуючись статтею 101 Конституції України, статтями 13, 15, 16, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини»,

ВИМАГАЮ:

1. Міністерству соціальної політики України, Національній соціальній сервісній службі України вжити в межах компетенції заходів, спрямованих на припинення та усунення виявлених порушень, зокрема організувати та провести перевірку дотримання вимог законодавства під час надання соціальних послуг Пуца-Водицьким психоневрологічним інтернатом, а також у межах здійснення

контролю за діяльністю відповідного структурного підрозділу місцевої держадміністрації, надати оцінку діям чи бездіяльності відповідних посадових осіб Київської міської військової адміністрації.

2. Київській міській військовій адміністрації, Київській міській раді:

забезпечити контроль за додержанням прав підопічних;

вжити невідкладних заходів щодо усунення наведених порушень прав осіб, яким надаються соціальні послуги зі стаціонарного догляду, а також причин та умов, що сприяють таким порушенням, їх недопущення у подальшій діяльності Пуща-Водицького психоневрологічного інтернату;

розглянути можливість проведення у закладі ремонтних робіт з метою усунення недоліків, викладених у звіті;

забезпечити контроль за дотриманням прав людини і громадянина, реалізацію законних прав та інтересів підопічних на охорону здоров'я та медичної допомоги у Пуща-Водицькому психоневрологічному інтернаті;

забезпечити належну взаємодію закладів соціального захисту населення та закладів охорони здоров'я задля своєчасного медичного обслуговування осіб, які перебувають у таких закладах;

забезпечити медичне обслуговування підопічних інтернату відповідно до вимог постанови Кабінету Міністрів України від 22.12.2023 № 1394 «Деякі питання реалізації програми державних гарантій медичного обслуговування населення у 2024 році».

3. У спосіб, передбачений чинним законодавством, вжити заходів щодо притягнення винних осіб до відповідальності.

4. Про результати розгляду подання та вжиті заходи у місячний строк повідомити Уповноваженого, додавши на підтвердження відповідну інформацію та копії документів.

Звертаю увагу, що відповідно до статті 188⁴⁰ Кодексу України про адміністративні правопорушення, невиконання законних вимог Уповноваженого тягне за собою відповідальність згідно з чинним законодавством.

Додаток: звіт про результати відвідування Пуща-Водицького психоневрологічного інтернату на 25 арк. у 1 прим.

**Уповноважений Верховної
Ради України з прав людини**

Дмитро ЛУБІНЕЦЬ

Цикаленко Ірина 050 967 95 51

